

MÉLTÓSÁG ÉS FELELŐSSÉG AZ ÜNNEPEN

Világban élő krisztushívők tevékeny bekapcsolódása a liturgikus ünneplésbe

„Menjete ti is a szőlőmbe” ezek a szavak az 1987 –es püspöki szinóduson lelki értelemben újra felcsendültek, írja II. János Pál pápa Christifideles Laici c. körlevelében. /1/ Az új helyzet a világi hívők tevékenységét manapság egészen sajátos módon megköveteli mind az egyházi, mind a kulturális, társadalmi, gazdasági és politikai téren. Bár az érdektelenség mindig helytelen volt, de most még nagyobb hiba lene, mint valaha bármikor. **Senki sem maradhat tétlen!**

Mit jelent a liturgia szó?

A liturgia szó eredetileg nyilvános művet, a nép részéről, ill. a nép javára végzett szolgálatot jelentett. A keresztény hagyományban azt akarja jelenteni, hogy Isten népe részt vesz Isten művében. A liturgiában Krisztus a mi Megváltónk, és Főpapunk folytatja egyházában, egyházával, és egyháza által a mi megváltásunk művét.

A liturgia szót az újszövetség nem csak az istentisztelet ünneplésének, hanem az evangélium hirdetésének és a tettekben kifejeződő szeretetnek megjelenítésére is használja. Mindezekben a helyzetekben Isten és az emberek szolgálatáról van szó. A liturgikus ünneplésben az egyház az ő Urának, az egyetlen főpap képmásaként szolgál, és részt vesz annak prófétai, az evangélium hirdetése és királyi szeretet szolgálati papságában. /2/

A liturgia, mint az élet forrása.

A liturgia Krisztus műve, de egyben egyházának tevékenysége. A liturgia megvalósítja és kinyilvánítja az egyházat, mint az Istennel és az emberekkel Krisztus által megvalósult közösség látható jelét. A híveket elkötelezi a közösség új életében. Magában foglalja mindenki tudatos tevékeny és gyümölcsöző részvételét.

A szent liturgiában nem merül ki teljesen az egyház tevékenysége, hiszen az evangelizációnak, hitnek és megtérésnek meg kell előznie, akkor hozhatja meg gyümölcsseit a hívek életében: a Lélek szerinti új életet, elkötelezettséget az egyház küldetésében és egységének szolgálatát. Csak elkötelezett és felnőtt gondolkodású keresztény ember tudja építeni Krisztus egyházát és tud gyümölcsöző módon, bekapcsolódni az Egyház liturgiájába. /3/

A szent liturgia úgy nevel, hogy nem akar nevelni, belesodor Isten világába, a papot úgy neveli, hogy mit jelent a liturgia, hogy senkinek nincs joga úgy megcsókolni az oltárt. Nem kis esemény ez, ha egész lényét beleheli.

Az ünnep nagyszombaton kezdődik, az ünnep, mely soha nem ér véget. Ez a nap az egyház legmélyebb identitásának, a jegyesek, a vőlegény és a menyasszony találkozása. /ld. Énekek Éneke / Csak így kerül helyére a szent liturgia, a Szentmise, ha az egyház jegyesi oldaláról közelítjük. Csúcs és forrás. Ha nem az, akkor félreismerjük, félredobjuk és elkezdjük magunkat rajta rosszul érezni. A liturgia, találkozás Istennel, de sokszor még a szándék sincs meg bennünk a találkozásra. A megújulást a liturgiában nagyszombaton kell elkezdeni.

A szentélyt meg kell tisztítani minden szeméttől, protestáns behatástól, racionalizmustól. Csak így ragyoghat fel az egyház igazi lényege, a megújulás egyetlen útja. A Szentmise nem bankett, ahol divatos dolgok miatt jól érezzük magunkat.

Előbb létezett, mint a Szentírás. Az egyház előbb misézett és csak utána kövültek meg a szavak. A liturgia megkezdett örök élet, Isten idejébe kapcsol bele, és ezért földi értelemben nincs semmi haszna. Fel kell adnunk a hasznosság konzumszemléletét, hogy történjen valami. Ha csak azért megyek el, mert valamiféle hasznom származik belőle, addig a lényegétől vagyok nagyon távol.

Bekapcsolódásunknak a Szentmise ünneplésébe alap gondolatot nyújthatnak Teréz anya szavai: Olyan legyen ez a miséd, mint életed első, egyetlen és utolsó miséje.

Ezért nem szabad elkapkodni, lecsupaszítani. Minél kevesebben vannak, mi papok sokszor annál rövidebbre fogjuk, ha többet fizetnek, dalra fakadunk. Liturgikus ünneplésünkben nem a protestáns testvéreinktől kell tanulni, hanem igazán élő katolikus misét bemutatni. Az egyház liturgiája bekapcsolódik a mennyei liturgiába, az angyalok dicsőítő énekébe. A liturgia ezért Isten öröme és egyben az egész teremtés öröme. Szent Ferencről írják, hogy hitének szinte kizárólagos forrása a Szent liturgia volt. Ott tanulta meg énekelni a zsoltárokat, megtérése ott kapott irányt, életre szomjas lelke pedig életet. A szerzetesekről mondják, hogy belülről és kívülről egyaránt a liturgia által alakított emberek, de ez nem csak rájuk vonatkozik, hanem mindnyájunkra. A liturgiában odakölcsonözünk hangunkat, értelmünket, szeretettől égő szívünket az egész természetnek azért, hogy a teremtés benne és általa zengje Teremtője láthatatlan szépségét.

A megkeresztelt ember fölkenése

A Szentlélek fölkeni a megkereszteltet, rányomja eltörölhetetlen pecsétjét, / 2 Kor 1, 21 – 22/ és lelki templommá teszi.

A keresztény hívő a lelki fölkenéstől bizonyos módon megismételheti Jézus szavait: „Az Úr lelke van rajta, mert fölkent engem, elküldött, hogy örömhírt vigyek a szegényeknek, s hirdessem a foglyoknak a szabadulást, vakoknak a látást, hogy felszabadítsam az elnyomottakat és hirdessem, elérkezett az Úr esztendeje”. /Lk 4, 18 –19/

Így a megkeresztelt a keresztelés kiáradása révén magának Jézus Krisztusnak az üdvözítő messiásnak küldetésében részesült.

Szt. Ágoston, amikor a 26. Zsoltárt magyarázza a következőket, mondja: „Dávid megkapta a fölkenést, mint király. Ebben az időben csak két személy részesült fölkenésben a király és a pap. Ez a kettő előképe volt a jövődő egyetlen királynak és papnak, Krisztusnak. Nem csak a mi Főnk kapta meg a fölkenést, hanem az ő teste, mi magunk is. Tehát ezért minden kereszténynek kijár a fölkenés, jól lehet az Ószövetség idejében egyedül csupán két személyt illetett meg. Ebből pedig világos, hogy mi Krisztus teste vagyunk, mert mindannyian részesülünk a fölkenésben: és őbenne vagyunk fölkenetek, és így Krisztus vagyunk, mert bizonyos értelemben a fő és a test adja az egész Krisztust”. /4/

Így mint az Úr fölkenntjeinek küldetésünk van a lelkipásztori munkába, az evangelizációba, a liturgiába való bekapcsolódásunk nem fakultatív, nem szívességet teszünk a minket felkérő papnak, ill. az nem leereszkedik hozzánk, hanem felkenetésünkben fakadóan kötelességünk Isten országának építése.

A karizmák

A Szentlélek, amikor az egyház közösségének a különböző szolgálatokat átadja, azokat számos ajándékkal és sajátos indítással is gazdagítja. Ezek a karizmák.

A Lélek megnyilvánulásait mindenki azért kapja, hogy használjon vele. „Az egyik ui. a bölcsesség ajándékát kapja, a Lélektől, a másik a tudás adományát ugyanattól a Lélektől, a harmadik, a hitet kapja ugyanabban a Lélekben, vagy pedig a gyógyítás adományát szintén ugyanabban a Lélekben. Van, aki csodatévő hatalmat kap, van akinek a prófétálás vagy a szellemnek elbírálásának képessége jut osztályrészül”. / 1 Kor, 12, 7 – 10 /

Mindenki olyan szolgálatot végezzen tehát, amely különösképpen a sajátja, amire Isten Lelke indítja. Vannak látványosabb és kevésbé látványosabb karizmák. Azonban ezek nem a fontosság, vagy az életszentség mérőeszközei, hanem a szolgálatok különbözőségének jeli. Az, aki nem él a neki jutott karizmával, rombolja a keresztény közösséget!

Tehát ezek a karizmák, akár rendkívüliek, akár alázatosak a Szentlélek kegyelme, és természetesen, közvetlenül vagy közvetve a Szentlélek az Egyház hasznára rendeli őket amennyiben annak építésére, az emberek javára és a világ ínségének megszüntetésére irányulnak. /5/

Valódiságukat és célszerű felhasználásukat illetően azokra tartozik az ítélet, akik előjárók az egyházban, és akiknek különösképpen feladatuk nem a lélek kioltása, hanem az, hogy vizsgáljanak felül mindent, és a jót tartsák meg. / 1 Tessz 5, 12, 19 – 21 /

A zsinati konstitúció a következőket írja: „A hívők egyetemes papsága és a szolgáló, azaz a hiarchikus papság egymáshoz van rendelve, jóllehet a lényegben különböznek egymástól, és nem csak fokozatban, mert egyikük is másikkal is a maga külön módján részesedik Krisztus egyetemes papságában. /6/

Továbbá egy másik zsinati szöveg szerint a világi hívek részesei Krisztus papi, prófétai és királyi tiszteletének, ezért aktív szerepük van az egyház életében és működésében. Az egyház közösségein belül annyira szükséges az ő munkájuk, hogy nélküle a legtöbb esetben nem lehet teljesen eredményes a lelkipásztorok apostolkodása. /7/

Papságunk egy része még ma is hős lelkű lelkipásztor mítoszában él, inkább belefut a munkába, mint hogy megossa másokkal a feladatokat. A végvári harcos és magányos farkas plébánosok kora letűnőben van. Megjegyzem hogy szerintem az, hogy papságunk létszáma oly viharosan fogy, lehet a gondviselés terve is, hisz e nélkül még mindig ott tartanánk, ahogy egyik szeminarista társam fogalmazott: „a civil csak arra jó, hogy kitakarítsa a plébániámat”.

A fentieket alátámasztja a Konstitúció az Egyházzal c. dokumentum: „Krisztus rendelése szerint nem egymagukban kell a lelkipásztoroknak magukra vállalniuk az egyháznak teljes üdvözítő küldetését a világ javára”. /8/

Vagy máshól: „A papok ismerjék el és segítsék érvényesülni a világi hívők tekintélyét és az egyház küldetésében nekik jutott sajátos szerepet. Bizalommal ruházzanak tisztségeket is a világi hívekre az egyház szolgálatában, teret biztosítva szabad tevékenységüknek”. /9/

Bekapcsolódásuk

A zsinat tanítása szerint a segédkezők, a lektorok, a kommentátorok és az énekkar tagjai valódi liturgikus szolgálatot végeznek. Feladatukat tehát azzal az őszinte áhítattal és fegyelmezettséggel lássák el, amely ehhez a nagyszerű szolgálathoz illik. És amelyet tőlük isten népe joggal, elvár.

Ezért kit – kit a maga módján gondosan be kell vezetni a liturgia szellemébe, és fel kell készíteni, hogy feladatát szabályosan és megfelelően lássa el. /10/

Itt szeretném felhívni a jelenlévők figyelmét Dobszay tanár úr az „Új Ember” hasábjain megjelenő írásaira, melyben a szakértő alaposágával magyarázza meg a szent zene helyét a liturgiában.

A zsoltár énekes psallista, szerepe az olvasmányok közti zsoltár, azután az evangélium előtti alleluja – vers érthető szép és méltó előadása. Az énekkel kapcsolatos szolgálatnál ÁR külön is említi, hogy a hívek körében saját liturgikus feladatot teljesít a szkóla, az énekkar. Szerepe az, hogy előmozdítsa a hívek tevékeny részvételét az éneklésben”. /13/ Mindez megfelelő módosítással vonatkozik a zenészekre, főképp az orgonistákra, a kántorra, az előadó énekesre, a karmesterre.

A többi segédkező közül egyesek a presbitériumban, mások a presbitériumon kívül végeznek különféle szolgálatokat.

A Kánonjog a 230. Kánonban következő képen rendelkezik:

1. §. Azokat a világi férfiakat, akik a püspöki kar határozatában megszabott életkorral és adottságokkal rendelkeznek, az előirt liturgikus szertartással, tartós jelleggel fel lehet venni a lektori és az akolitusi szolgálatra.

Számukra különösen szól a meghívás az Oltáriszentség elmélyült tiszteletére, a Szentségimádáson, az adoráción keresztül. Mint mindent mást, az áldoztatást is lehet rutinból végezni, ezért fontos hogy újra és újra átelméledjék, amit tesznek, és a rendszeres szentséglátogatásokon keresztül elmélyedjenek a lelkiélet útján.

2. §. A világiak ideiglenes megbízás alapján a liturgikus cselekményekben betöltheti a lektor szerepét: ugyancsak minden világi gyakorolhatja a jog előírásainak megfelelően a kommentátor, a kántor feladatát, vagy más feladatokat.

Több helyen a felolvasók már előző vasárnap átolvassák a következő vasárnapi evangéliumot, közösen megbeszélik, és egy héten keresztül megpróbálják életre váltani, így amikor felolvasásra kerül már egy megélt valóságot olvasnak fel.

A lektor sajátos feladata a könyv körül van, és a nép részvételének segítségével a liturgiában. Az akolitus hivatása az, hogy gondját viselje az oltárszolgálatnak, segédkezzék a papnak és a diakónusnak.

Isten népének feladata és szerepe

A hívek, mint Isten népének királyi papsága, nem csak a pap keze által, hanem a maguk szerepét gyakorolva vele együttesen maguk is felajánlják az áldozatot. Ezért szükséges hozzá belső lelkület is: „Jellemezze őket, a mély vallásosság és a szeretet együtt ünneplő testvéreik iránt - mondja az ÁR - elkerülve minden elkülönülést és egyénieskedést”. /11/ Az egység szépen jelentkezik a hívek egyszerre végzett mozdulataiban és egyforma testtartásukban. A külső mozdulatok a belső lelkület látható képei legyenek.

A LK. A félreértések elkerülése végett tudatos kiigazításaként mondja:
„a ministránsok, lektorok, kommentátorok és templomi énekkar tagja valóságos liturgikus szolgálatot teljesítenek”. /12/

Felkészítésüknél három szempont érvényesüljön:

- a. Tudatosítani bennük Isten igéjének és a hívő közösségnek szolgálatát,
- b. Meg kell nekik magyaráznia felolvasandó szöveget hogy értelmesen /érthetően, jól artikulálva, nem hadarva / tudják olvasni.
- c. Gyakorolni kell velük a felolvasását.

Kommentár szerepe jelenleg nincs eléggé kihangsúlyozva a zsinat után. A híveink legtöbbször még ma sem értik a liturgia egyes részeit, azok mélységes teológiai tanításáról nem is beszélve. A húsvéti szent három nap liturgiájába való tudatos bekapcsolódás elképzelhetetlen kommentár nélkül. A gyermek miséken szintén áldásos lehetne a szolgálata.

Meg kell még említenünk a ministránsok szolgálatát.

A ministráns szót említve viszont, figyelniük kell, hogy ez ne jelentsen csupán gyermeket, ne zárja ki a felnőtteket. Több egyházközségben felnőtt asszisztencia is működik, ahol meglelt emberek első vasárnapokon és ünnepeken ünnepei asszisztenciában vesznek részt. Általános jelenség templomainkban a női túlsúly. Nagyszerű lehetőség férfiak megszólítása liturgikus szolgálatra. Ők, akik felnőtt képzésről hallani sem akarnak, szívesen vállalják a szolgálatukhoz nélkülözhetetlen felkészítést. Helyet kapnak e szolgálatban a ceremonárok, akik a liturgiát irányítják, a keresztyvívő, a turiferek, és a gyertyavívők.

A ministránsok feladata, valódi liturgikus szolgálat, /LK 29/. Nem csak a nép képviselőiben állnak az oltárnál, hanem oltárszolgálatukkal a miséző pap segítő társai is. Felállásaikkal, térdeléseikkel, csengő jelzéseikkel a bor és víz odavitelével, a könyv elhelyezésével, segítséget nyújtunk a papnak a hívek tevékeny bekapcsolódására. Még jobban megnyilvánul szolgálatuk jelentősége, ha egyben a lektor feladatát is betöltik. Lelki nevelés, liturgikus képzés, gyakorlati szolgálatra nevelés alkotják képzési témáikat. /14/

Itt szeretnék megjegyzést tenni a leányok liturgikus szolgálatáról. Mint egyházmegyéim ministráns referense nem tartom szerencsésnek az ő misén való ministrálásukat. Szorgalmuk révén egykettőre kiszorítják a fiúkat, ami a hivatásgondozás szempontjából nem szerencsés. Sokkal inkább nekik megfelelő liturgikus ruhában, a szkóla, a felolvasás, adományvívés, díszítés területén találhatják meg a női identitásnak megfelelő szolgálatukat.

Az Eukarisztia misztériuma

Nem közeledhetünk akárhogyan az Eukarisztikus misztérium ünnepléséhez. Amikor Mózes a Sinai – hegyen látja az égő, de el nem égő bokrot, egy hangot hall, amely azt kéri tőle, hogy vegye le saruját, „Vedd le sarudat lábadról szólt az Úr - mert a hely, ahol állsz, szent föld” Kiv 3,5

A saru levétele a tisztület külsődleges jele, hódoló és tiszteletteljes belső magatartás kifejezője.

Nem közeledhetünk úgy az oltárhoz, ahol a kenyér és bor színe alatt Krisztus teszi magát jelenvalóvá, mint ahogy ebédlünk asztalához ülünk le étkezni. Szt. Pál is azt kéri a korintusiaktól, hogy vizsgálja meg magát mindenki, s csak úgy egyék a kenyérből és igyék a kehelyből, mert aki csak eszik és iszik anélkül, hogy megkülönböztetné az Úr testét, saját ítéletét eszi, issza. /1 Kor 11, 28/.

Ennek a szövegnek kettős értelme van. Pál azt kéri, hogy legyen hitünk, amely meglátatja velünk az átváltoztatott kenyérben Krisztus valóságos jelenlétét. De azt is kéri, az előbbi következményeként, hogy Krisztus testét megtért lélekkel fogadjuk. Krisztus testének megkülönböztetése az önmagát az Atyának adó Krisztus jelenlétének felismerését jelenti, és a belépést abba az esemény sorba, melyen át minket is elvezet az Atyához.

A mise első mozzanatát az ún. „gyülekezés liturgiája” alkotja. Meghívást kapunk hogy gyűljünk össze, egyházközségünk templomában. Ez a nagyon fontos lépés részünkről belső előkészületet kíván meg a másik ember, a többiek fogadása. A közösségben ott vannak a rokonaink a barátaink a szomszédunk, akivel jól megértjük egymást és a másik, akivel volt egy kis vitánk, egy kis kellemetlenség, amit sosem sikerült megoldani.

Ott volt az átutazóban lévő idegen is, meg akit nem üdvözlünk, mert ismeretlen, vagy közömbös számunkra. Mindannyian testvérek vagyunk. Magtartásunknak elsősorban olyannak kell lennie, hogy mindenkivel igazi közösséget alkothassunk. Fontos tehát hogy legyenek, akik az ajtóban köszöntik az érkezőket, szeretetükkel, mosolyukkal fogadják, mint egy már ráhangolják a mennyország ünneplésére. /15/

Itt kell még megemlékeznünk a templomi ünneplés előkészítőiről, takarítókról, díszítőkről. Érdemes munkacsoportokat létrehozni, akiknek nem a templom kitakarítása az elsődleges céljuk /az sem árt mellesleg /, hanem hogy ők maguk között élő krisztusi közösséggé alakuljanak, imával kezdve szolgálatukat, testvéreik iránti szeretetből végezzék munkájukat. Kiszent Teréz „kis útján” járva, ill. Szt. Ignác „Mindent Isten nagyobb dicsőségét” szem előtt tartva.

A liturgikus az ünneplésen való tevékeny részvétel

Ezt magának az ünneplésnek a természete megköveteli és a Krisztusi népnek a keresetségből származó joga és kötelessége. /16/ De már a találkozás fogalmából és a dialógus lényegéből is következik az aktív közreműködés szükségessége.

Nem elég tehát éppen csak ott lenni, minden külső – belső bekapcsolódás nélkül a liturgia ünneplése, vagy szokásból, hagyományból elmenni, vagy csupán eleget tenni a parancsnak, előírásnak, ezért nem hallgatunk misét, akkor elég lenne rádió.

De nem is nézzük tétlenül, akkor elég volna tévén való közvetítést megtekinteni, hanem tevékenyen részt kell vennünk, közreműködnünk, bekapcsolódnunk.

A LK. központi gondolata mystérium paschale ünneplése, de visszatérő motívum benne a felhívás a tevékeny részvételre, a cselekménybe történő bekapcsolódásra.

A II. Vatikáni zsinat hangsúlyozottan mondja: „A lelkipásztornak arra kell ügyelni, hogy a hívek tudatosan, tevékenyen és gyümölcsözően vegyenek részt”. /17/

A liturgia lelkületéről van itt szó. A térrendezéssel közelebb került a liturgia szemünkhöz, a népnyelvvel a fülünkhöz, a tevékeny részvétellel a szívünkhöz kell a közelebb jutnia. Minden szabálynál előírásnál és rubrikánál fontosabb azt a szellemet elsajátítani, ami az egész változás mögött áll, és ami az egész megújulás lelke.

A tevékeny közreműködés dogmatikus alapja a „corpus Christi mysticum” tana. Krisztus titokzatos teste az Egyház, amelynek mint természet fölötti organizmusnak élete a liturgia, alaptevékenysége pedig a benne való aktív részvétel, mert a liturgia élet: Krisztus titokzatos testének élettevékenysége: találkozás, beszélgetés, szeretetének, kegyelmének életének hálás fogadása éppen a tevékeny részvétel által.

A keresztségből fakadó általános papság révén adódik a részvétel joga és kötelessége. Az egyház közösségi mivolta és a liturgia közösségi természete is ezt indokolja. /18/

A Szentmisén részt venni annyit jelent, mint gyakorolni Krisztus papságának minket megillető részét.

Mivel az Eukarisztia ünneplése, az egyház cselekménye is, ebből következik, hogy Isten egész népe tevékenyen közreműködve vegyen részt Szentmisén. Nem elég tehát azt mondani, hogy a pap mutatja be a Szentmisét és a hívek csupán jelen vannak, hanem együtt mutatják be mint Krisztus áldozatát. Ahogy a LK. mondja: „Meg kell tanulniuk a tiszta áldozati adományt nem csak a pap keze által, hanem vele együttesen is följánlani” /19/

A liturgia isteni színjáték, ahol mindenki szereplő.

Isten népe azonban hierarchikusan tagolt egyház. Ez a tagoltság azt jelenti, hogy Krisztus akarata szerint titokzatos testében különböző tagok vannak, különböző szerepek, tehát vezető funkciók is. Így nem mindenkinek ugyanaz a feladata, hanem mindenki a maga módján, maga szerepének megfelelően vesz részt az Eukarisztia ünneplésén is.

A konstitúció szavai szerint „Mindnyájan a maguk feladatának végzése szerint csak azt tegyék, de azt mind tegyék is meg, ami a dolog természete és a liturgikus szabályok szerint rájuk tartozik” /20/

A Szentmise Isten egész népének cselekménye, mivel éppen itt és így lesz láthatóvá az egyház. Itt jut kifejezésre, hogy az egyház lényeges tulajdonsága az, hogy közösség. A keresztségben leszünk Krisztus papi népének közössége, mert Krisztus papságából is részesülünk. A keresztes hívő a keresztség alapján gyakorolja általános papságát a Szentmisén való aktív részvételével. A szolgálati papság ezen felül, még a felszentelés révén kapott előjárói szolgálatot is végzi a Szentmisén. /21/

Az eukarisztikus ünneplés lényege a természete szerint annyira közösségi jellegű, mint maga az egyház. Így a hívek jelenlétének és bekapcsolódásának hiánya csakis kivételes lehet.

Nagyon jellemző ennek a közösségcselekvésű felfogásnak a szellemére az Ordó Missae első mondata. A régi misekönyvben e helyett ez áll: „ Sacerdos paratus... ingreditur ad altare”. /„ A pap elkészülve az oltárhoz megy ”/. Most az újban: „Populó congregató sacerdos cum ministris ad altare accedit”. „Midőn a nép együtt van, a pap kivonul a segédkezőkkel”. /22/

A népre tartozó részek a Szentmise alkotó elemeinek a következő csoportja, fontos hogy ezeket is tudatosan használjuk, imádkozzuk:

A , A felkiáltások /aklamációk/, mint pl. Amen, Uram irgalmazz, Hozsanna a magasságban, alleluja, Istennek legyen hála, Áldunk téged krisztus, Halálotat hirdetjük Urunk és hittell valljuk föltámadásodat amíg el nem jössz. Ezek mindenek előtt és mindenek fölött a nép szövegei.

B , Párbeszédes válaszok /dialógusok/ mint pl. Az Úr legyen veletek, Emeljük föl szívünket, Adjunk hálát urunknak istenünknek. Ezek nem csak a szentmise közös bemutatásának jelei, hanem a pap és a nép közötti kapcsolatot is biztosítják, ápolják, és mint ilyenek a tevékeny részvétel legalapvetőbb követelményei és megnyilatkozásai.

C , Az imádságok közül a népre tartoznak: a, közgyónás, hiszek egy, dicsőség, az egyetemes könyörgések kérő részei: Fogadja el az Úr kezdeből az áldozatait, és a Mi Atyánk. Ezek közt vannak olyanok, amiket a pap, mint a közösség tagja végezhet, ezeknél kapcsolódják a pap a nép imájához és végezze velük együtt. /23/

A gyermekek részvételével tartott szentmisék

Ezeken a miséken mindent meg kell tenni, azért hogy a liturgikus előírásokat figyelembe véve minél inkább bekapcsolódhassanak. Ki kell használni a gyermekek zene iránti fogékonyságát, hogy megkönnyítsük a bekapcsolódást. Az ének eszköz és nem arra használandó, hogy a figyelmet elterelje. A gesztusok az aktív részvétel biztosítékai. Jelentőséggel bírhatnak a misében előforduló vonulások: be – kivonulás, evangéliumra, felajánlásra, Mi Atyánkra, áldozásra.

A vizuális elemek szintén megkönnyítik bekapcsolódásukat. Ki lehet emelni a színek, fények, gyertyák szerepét, az egyes liturgikus idők sajátos szertartásait, pl. ádventi gyertyagyújtás, nagyböjt töviskoszorú... Több helyen, a gyermek miséken a gyerekek mécszet visznek, kicsengőt ráznak a ministránsokkal együtt, könyörgéseket írnak, melyet ők maguk olvasnak fel. A felajánlási körmenetbe való bevonásuk felnőttek és gyermekek számára egyaránt javasolható. Nagyon hasznos a Szentmise végén házi feladatban összefoglalni a mise mondanivalóját, amit otthon életre váltva azt, esetleg lerajzolva, tudatosabban vesz részt a misén. Az evangélium könnyebb megértését szolgálja mikor ők maguk, előadják megjelenítve az aznapi perikópát. A legkisebbek számára ovis misék is lehetnek, az ő nyelvükre lefordított prédikáció, esetleg vetítés, rajz, mutogatós ének, gyermek kánon közelebb viheti őket a misztériumhoz, és már egész kis korban megszokják a Szentmisét, mely olyan hely lesz számukra, ahová szívesen és örömmel mennek.

Végezetül

Mindenek előtt jó lenne tudatosítani testvéreinkben, hogy akik Krisztus oltáránál együtt vannak, nem véletlenül jöttek össze. A hívek együttléte a templomban nem utcai tömeghez hasonló csoportosulás. A Szentmisén résztvevők krisztusi közössége nem a moziban, színházban vagy focimeccsen lévő tömeg mása. A hívek ezért vannak együtt, mert Krisztusban a keresztség révén egybetartoznak, és együttesen alkotják az egyházat. Amit Krisztus oltáránál végeznek az az egyház közössége, élettevékenysége.

Ebből következik, hogy a Szentmise nem a pap kizárólagos ügye, hisz a pap nem egyedül alkotja az egyházat. A Szentmise áldozat bemutatása az egész közösség feladata. Ebből következik, hogy a Szentmisén való részvétel nem csupán egyike a halálos bűn terhe alatt kötelező parancsoknak. Ebből következik, hogy a hívő nem imádkozni megy a Szentmisére, amely nem magán ima helye. A hívő nem szemlélője, hallgatója, nézője, figyelője lesője, gyönyörködője a Szentmisének, hanem résztvevője.

Gondolkodjunk el azon, hogy a híveink előkészülnek – e a szentmisére, méltón érkeznek – e a az Úr házába? Sportnyelven szólva: olykor bizony nincsenek bemelegítve se, külsőleg se belsőleg.

Az örömmel önmagából az értékből kellene fakadnia, mivel a híveink a szentmise értékeit nem ismerik, így nincsenek igazi örömeik sem ezen a téren. Ezért hagyják el oly könnyen a Szentmisét, s nem mutatták meg nekik, hogy hogyan jelennek meg a nagyszerű értékek a Szentmise liturgiájában a közösség együttlétében.

Vasárnap ünnepnap, és nem hétköznap. A lélek és a test, ünneplőbe való öltözése. Rongyos, szakadt piszkos ruhában nem lehet igazában ünnepelni. A mai világban minden területen csökken az ünneplés. Pedig ez az ember lényegéhez tartozik. Az állatnak csak hétköznapjai vannak, az embernek ünnepei. A katolikus embernek felemelő közösségi szeretetben, mély kapcsolatban megélt együttléte vannak.

A fiatalok egy része ma a szenteltvíztartót őrzi, vagyis elbújik hátul az oszlopok mögött. Kőoszlophoz hasonlóan állják végig a háromnegyed órát. A jámbor, ácsorgó fiataljaink azt veszik sokszor észre, hogy soraik között olyan fiatalok vannak, akik harsányan énekelnek, sőt a némák orra alá tolják az énekes könnyüket. Megmutatják az énekelendő sort, a szövegre bökdösnek. Aztán ezek a beszivárgók a kiengesztelődésre váró felszólításkor még béke jobbot is nyújtottak és megrázzák szomszédaik kezét. A mise után pedig megszólítják őket.

Az eredmény többen készek, hogy az eukarisztia témáját megbeszéljék, közben meg vannak olyanok, akik elmaradnak a vasárnapi szentmiséről, nem tűrve a nyomást illetve keresnek egy másik templomot, egy másik Szentmisét, ahol senki és semmi nem zavarja őket, állhatnak magányosként a többi magányos keresztények között ill. mellett.

A liturgiába való ünneplésnél nem szabad elfelejtenünk, hogy mekkora ajándék jut nekünk osztályrészül. A liturgia, forrás mert a kezdő, indító maga az Isten, aki minden megszentelés, üdvösség forrása. Csúcs, mert nem tudunk nagyobbat többet tenni, mint erre a kezdeményező isteni jóságra hálaadásunkkal viszonzni. LK10.

A most kiadásra került Felnőttek Katekumenátusa c. római dokumentum

A liturgiát még gazdagabbá tevő szertartásokat javasol a liturgikus évhez kapcsolódva a katekumenátusban való előrehaladás lépcsőiként. A befogadás a szentséghez járulást megelőző 1- 2 évben történik, legalább egy év hitoktatás / prékatekumenátus / után. Ezt követi megfelelő időközönként a hitvallás és az Úr imája szövegének ünnepélyes átadása /tradíció / és a hit ünnepélyes megvallása / reddíció / szertartásai. Nagyböjt első vasárnapján van a kiválasztás ünnepe. Nagyböjt folyamán ünnepeljük a hit megvizsgálásait, a bűnbánati liturgiát, és ezután húsvét vigíliáján járulnak a katekumenek beavató szentségekhez. A szentséghez való járulás után kezdetét veszi a műsztagógikus időszak mely egészen pünkösdig tart.

Egyházunk folyamatosan megújulásra szorul, biztos vagyok benne, hogy a fent megnevezett római dokumentum nagyban hozzájárul egyházunk és liturgiánk megújulásához, s ha ezen kis eszmefuttatás egy kicsit is visszhangra talált önöknél, nagy öröömre fog szolgálni hogy így én is hozzájárulhattam ezen folyamat tovább lendítéséhez.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket.

Idézett művek jegyzéke

1. II. János Pál pápa: Christifideles Laici./ CL/ apostoli buzdítása /Szt. István Társulat, 1990 Bp./ 3.p.
2. Katolikus Egyház Katekizmusa /KEK/ . /Szt. István Társulat 1998 Bp./ 1069 – 1070.p.
3. KEK 1071 – 1073
4. CL 13.p.
5. CL 24.p.
6. A II. Vatikáni Zsinat Tanítása /Szt. István Társulat 1986 Bp/ Liturgikus konstitúció /LK/ 10 .p.
7. A II. Vatikáni Zsinat Tanítása /Szt. István Társulat 1986 Bp/ Határozat a világi hívek apostolkodásáról 10.p.
8. A II. Vatikáni Zsinat Tanítása /Szt. István Társulat 1986 Bp/ Dogmatikai konstitúció az egyházzról 30.p.
9. A II. Vatikáni Zsinat Tanítása /Szt. István Társulat 1986 Bp/ Határozat a papi szolgálatról és életről 9.p.
10. A II. Vatikáni Zsinat Tanítása /Szt. István Társulat 1986 Bp/ Határozat a papi szolgálatról és életről 29.p.
11. A miseliturgia teljes megújítása. Általános Rendelkezések /ÁR/. /Szt. István Társulat 1972 Bp./ 62.p.
12. LK 29.p.
13. ÁR 63 – 64.p.
14. Várnagy Antal: Liturgika /Lámpás kiadó 1995. Abaliget/ 243. o.
15. Robert Coffy: Az Eukarisztia misztériuma /Nyolc Boldogság Katolikus Közösség 1998, Homokkomárom/ 86.o.
16. ÁR 3.p.
17. LK 11.p.
18. Liturgika 43.o.
19. LK 48.p.
20. LK 28.p.
21. Liturgika 234.o.
22. ÁR 25 .p.
23. Liturgika 237.o.
24. A Szentlélek – Lelkipásztori Napok Eger 1997. /O.L.I. 1998, Bp./ 43. o.